

ԵՂԷՔՍԵՆԴՐԵՊՈԼ

ԽՈՒՄԱՐՆԵՐԻ ԵՐԱՐԱԳ ԽՈՒՄԱՐՆԵՐԻ

Որովհետեւ քաջայայտ եմ, թէ Խմբագրութիւնդ սիրով կրնակաւ ի ծոց իւրի լուր ազգայնոց կարգալու այն ամենայն տեղեկութիւնքն, որոնք կհասնին մոտաւոր և բարձրական յառաջագիմութեան նպատակին, որոնցից օգտաւէտութեան բարեբեր արդիւնք կծնանին և զարնանարբեր զեփիւտի կարեւոր յոյս կպարունակեն իրենց մէջ բանականութիւնը տգիտութեան թանձր ստոյգներից և ողբալի կորստեան խորխորատներից ազատելու նկատմամբ, ուստի և կիտումամ ահա հաղորդելու սիրելի ընթերցողացս հետեւալ տեղեկութիւնքն տեղւոյս օրիորդաց զպրցի վերայ Այս զպրցը իւր բացման օրից շնորհիւ Բարեշնորհ Ս. Հօր և ջանիւք Հոգաբարձութեան իւր մանկական փափուկ ոտքերն ուսման մէջ յառաջ կիտխաղրէ, կուսանին այն տեղ աթմոյս վաթմունից աւելի Հայ ազգիւնը, որոնցից տասներկուքի հօգը՝ իւր և որդեկորաց իւրոց՝ ամենայն թէ ուսումնական և թէ անձնական հանգամանաց հայեցմամբ անմահանուն Բարեբար իշխանն տնօրինել է կանխապէս, իսկ մնացեալներն թողաւատու են, որոց և իւրաքանչիւրի ամենայն մի տրեթական վարձն նայելով նոցա ծնողաց նիւթական կարողութեան 8—920 ռուբլի է նշանակուած: Դասախօսութեան առարկայքն են Հայոց, Ռուսաց և Գերմանացւոց լեզուք, այդ լեզուաց վայելչադրութիւնքն, Թուարանութիւն և ձեռագործութիւն: Սոյն զպրցի բացման ստորագրութեան մէջ յիշած եմ, թէ խօսեցան ճառեր, ուստի և ահա պատիւ ունիմ առաջարկել Խմբագրութեանդ Մեծայարգոյ Պ. Բէկ-Նաղարեանցի և Տիկին Զարուհի Պիլումեանցի խօսածները, և խնդրել պատուական Առաջարկայ արգիւնաշահ էջերու մէջ տեղադրելու զայն ի լուր սիրելի ազգայնոցս, զի դոքա արտաբերուած են այնպիսի նշանաւոր վայրկենից մէջ, որոնք՝ քանի ներկայն ապագայի շարունակութիւն կկազմէ, և այն տեղ խորհրդաւոր ընթացքներ փոխադրելու բարի և օգտաւէտ պայմաններ իւրեան առաջնորդ կընտրէ՝ անմոռաց պիտի մնան պատմութեան էջերուց և զգայուն Հայ հոգւոց մէջ:

Յովհաննէս Ս—Ղէլէանց

Ի 16-Ն Ապրիլի 1871-ու

Աղէքսանդրապոլ:

ԵՐԹԱՆԵՊԱՍԵՒԻ ՀԱՅՐ

ԵՒ ՅԱՊՊՈՍԱՊԱՍԵՒԻ ՀԱՆԳԻՍՏԱՆԵՐ

Առաջին անգամն է, որ կը վստահանամ մի այսպիսի նուիրական հանդիսի մէջ սրտիս ցանկութիւնները յայանելու: Արեւ են այս վստահութեանս պատճառը, մինն մեր Արեւմտապատիւ Յա-

ջորդի գալուստը, որուն անդուլ ակնկալութեամբ մեր բարեպաշտն հասարակութիւնը կսպասէր, և միւսն է բացումը Օրիորդական Հոգեւոր զպրցիս, երկայնարադուկ Արդու թեանց Նշխան Ղահրամանի Արեւ Հօր գալուստը շնորհաւորելով, կը մաղթեմ Ամենակալին, որ բարեպաշտն հասարակութեանս Նորին Հայրութենէն յուսացած ակնկալութիւնները իրագործէր:

Վստահութեանս երկրորդ պատճառին զառնալով, խոնարհաբար կը խնդրեմ, Յարգելի Հասարակութենէ՛ք՝ մի քանի րոպէ ժամանակ շնորհել, սրտիս ցանկութիւնները երկու խօսքով բացատրելու: Օրիորդաց Դպրոց անունը, մեծապատիւ հանդիսականք, առաջին անգամը չէ, որ կը լսէք, բայց ներեցէ՛ք համարձակութեանս, եթէ կ'ասեմ, առաջին անգամն է, որ կը տեսնէք Աղէքսանդրապոլու Հայ հասարակութեանս մէջ, այս մեծախորհուրդ մոտաւոր գործարարը, այդ կարող էի ասել, երբեք: — Եւ զի, օրիորդական զպրցը: Արովհետեւ զիտաւորն այն չէ, որ մի գործ շուտով սկըսելը, այլ այն է զիտաւոր բանը, որ ճշմարիտ հիմունքների վերայ հիմնելով սկսելը, ուստի կցանկայի, որ այս զպրցը հիմնուէր և ընթանար այնպիսի ճշմարտութիւններով, զորս մեր դարը կը պահանջէ Քրիստոնէական, բնական և ընդհանրապէս, իրական կեանքի օրինաւոր պահանջմունքներով զարգացած և դաստիարակուած մայրեր: Այս զպրցը ընտանեաց հետ սերտ պայմաններով կապուելով, պիտի արգարացնէ վերջիչած Աստուածային, բնական և կենսական պահանջները: Այս զպրցը իւր ծոցը կը թուող մատաղ օրիորդներու փափուկ սրտերը և դիւրաթիւք մտքերը պիտի զարգացնէ, մեր սուրբ Հայր արիւնով պաշտպանած ուղղափառ եկեղեցու դաւանութիւններով, մայրենի լեզուի միջոցաւ: Այս զպրցը պիտի ծանօթացնէ մեր օրիորդներին իրենց պապերու բնական երկրի հետ, նոցա անցեալ արարքներու հետ, իրենց տատերու անմոռանալի և յիշատակութեան արժանի վարք ու բարքերու հետ, ընտանեկան և ամուսնական պարտականութիւններու հետ, որովհետեւ մեր անցեալը պիտի լինի մեր ներկայի հիմքը: Այս զպրցը պէտք է մեր օրիորդներուն ներկայ դարուս պահանջմունքը համեմատ, հասկացնէ, թէ ի՞նչ է ամուսնութիւնը, ի՞նչ է մայրութիւնը, ի՞նչ է ընտանիքը, և թէ սոքա ի՞նչ պարտականութիւններ ունին կատարելու: Այս ասածներէն կհետեւի, որ այս զպրցի պարտականութիւնն է իւր մէջը կը թուող օրիորդներուն ճանաչացնել Աստուծոյ, մարդկային և բնական անհրաժեշտ օրէնքները:

Այսբանք, մեծապատիւ հանդիսականք, զպրցիս էական նպատակի համար բաւական համարելով, խոնարհաբար կը խնդրեմ, մի րոպէ ևս ներեք ինձ, խօսքս մի շատ կարեւոր կէտի զարձնելու, առանց որոյ զպրցի բարձր նպատակները չեն կարող երբէք իրագործուիլ: Այս կարեւոր կէտն է

ընտանիքը Գաստիարակումբան բուն տեղը, մեծապատիւ հանդիսականք, ընտանիքն է եղել և միշտ պիտի լինի նոյնը Ի զուր և անօգուտ կըլինէին դպրոցի ջանքերը՝ եթէ ընտանիքը նորան չօգնէր և չստանդորդէր։ Օրօրոցէն մինչև 7—8 տարեկան զառնալը, զիտէք լծէ երեխան ինչ մեծ գիտութիւն է ստանում։ Երանի՛ այն երեխաներուն, որոց այդ հասակի ժամանակամիջոցի մը ուսածները գեղեցիկ և բարի են։ Այն այն երեխաներուն, որոց ուսածները սոցա հակառակն են։ Եւ այս հասակի մը երեխայի գաստիարակը ու՛ր է — եթէ ոչ ընտանիքը։ 2է՛ որ դպրոցն էլ ընտանիքի օգնականն է, այսինքն դպրոցը պէտք է անի այն, ինչ որ ընտանիքը պիտի անէր։ Բայց որովհետև ամեն ընտանիք չունի այն բոլոր պայմանները, որ մի օրինաւոր դպրոց պէտք է ունենայ, միայն այդ պատճառաւ կուղարկէիւր զաւակը դպրոց։ Բայց դպրոց ուղարկելով, նա, այսինքն ընտանիքը չէ պրծնում իւր պարտականութիւններէն։ Նա լռելայն խոստանում է դպրոցին ձեռք ձեռքի տուած, իւր Աստուածապահանք, մարդավայել և բնական անհրաժեշտ պարտականութիւնները կատարելու։ Թող մէկը ցոյց տար ինձ յառաջադիմութիւն այն տեղ, ուր տեղ որ դպրոցն այլ և ընտանիքն այլ բան կուսուցանէ մանուկներուն։ Եթէ ճշմարիտ է, որ վատ հանգամանքներէն բարի պտուղներ չենք կարող քաղել, ուրեմն կը մնայ մեզ, խոնարհաբար առաջարկել՝ Յարգոյապատիւ Հայ-ընտանիքներուն, որ չցոյց տան երեխային այն, ինչ որ կը դայթակղեցնէ նորան, չլսել տալ երեխային այն, ինչ որ մարդավայել չէ։ Միով բանիւ լինեն հիմքը դպրոցի և օգնականը դպրոցի։ Այլեմն կրնա որ դպրոցը և ընտանիքը և միմեկմայն ողջ հասարակութիւնը իրենց պարտականութիւնները կը կատարեն դաստիարակական մտքը, այն ժամանակը կարող ենք վստահաբար ասել, որ մեր տուած ուսումը և դաստիարակութիւնը բարի և գեղեցիկ պտուղներ կը տային մեզ։ Տար Աստուած ուրեմն, որ մեր այս գեղեցիկ ցանկութիւնները յօգուտ տեղւոյս բարեպաշտօն հասարակութեան և համայն ազգիս ի փառս Աստուծոյ և ի պատիւ անմահ յիշատակին իշխան Ղահրամանի երկայնարազուկ Արդու-թեանցի դպրոցիս հիմնադրին՝ իրագործուին։

Արժանապատիւ Հայր և մեծապատիւ Հանդիսականք, խօսքս չվերջացրած, լծոյ տուէք աղաչեմ, անկեղծաբար մաղթել առ Արարիչն, որ շնորհէ մեր Բնական Ապսիւր, Աղէքսանդր Բին և նորա ժառանգներուն երկար կեանք և զթաժ սիրտ, որոյ հովանաւորութեան տակ կարողանայինք մենք մեր մարդկային պարտականութիւնները ազատօրէն կատարել։ Մաղթմիւր նոյնպէս ամենայն Հայոց Աւհարառ Վաթոյկոսին, Գեորգ Ղին՝ երկար կեանք և առողջ միտք, որ մեր մատաղ մանուկներու կրթութեան և դաստիարակութեան քաջ տնօրէն հանդիսանալով, ար-

դարացնէ Հայ ազգի բարի ակնկալութիւնները Ի վերջոյ, լծող վեր առաքենք ամենքս մեր անկեղծ բարեմաղթութիւնները առ Խնամակալ Աստուածն ամենայն որրոց և էակաց, որ երկար կեանք շնորհէ ազնուափայլ իշխանուհի Տիկին Արփայ երկայնարազուկ Արդութեանցին, որոյ հանգուցեալ իշխան Ամուսնոյնուհարաբաշխութեան շնորհիւն է՝ որ տեղւոյս բարեպաշտօն հասարակութեան զաւակները պիտի գիտութեան գեղեցիկ պտուղները վայելն։

Ս. Բէշ - Կապալեանց

յ30 - ն Յունուարի 1871 - ամի

յԱղիւսանդուցը

ԱՐԺԱՆԱՊԱՏԻ ԷԱՅՐ

ՊԱՏՈՒԱՐԺԱՆ ՏԻՆԱՅՐ

ԵՒ ՅԱՐԳՈՅԱՊԱՏԻ ՊԱՐՈՆԱՅՐ

Մէկ չափազանց ուրախութեան, մէկ էլ չափազանց տխրութեան ժամանակ սովորական է, որ մարդուս լեզուն չէ կարող իւր սրտի զգացածները արտայայտել խօսքով։ Իմ ուրախութեան զգացումը չափազանց է այսօր, որի լեզուով բացատրելուն անկարող եմ։ Վասն զի ամենակարեւոր և վաղուց անհրաժեշտ համարուածը, Օրիորդական Գպրոցը, վերջապէս տնտուս եմ իրագործուած և Աղէքսանդրապոլում՝ Արժանաշիշտակ սկզբնապատճառի անմահ հոգուն հանդիստ ու խաղաղութիւն և նորա գերեզմանին փառք։

Չեղ էլ Պատուարժան Տիկինայք և Յարգոյապատիւ Պարոնայք, նուիրում եմ Փրանսիացի Վիկտոր Հիւկոյ լուսնաստեղծի մի քանի հանձարաւոր խօսքերը, քաղած նորա մի ճառից, որովհետև նորա խօսքերի մէջ համեմատութիւն եմ գտնում՝ այսօրուայ հանդիսիս նկատմամբ իմ Չեղ ուրիշի զգացումներս։ Ասում է. "մանկանց օգնութիւնը ազատարարութեան մի գործի կատարումն է։ Մանկանց ազատութիւնը գոստիարակութեան և առողջութեան մէջ է։ Օգնելը ուրեմն մանկանց, նոցա տկար և փոքր մարմինները զարգացնելով, նոցա զողոր և աճուն միտքը լուսաւորելով, Աղքատաց որդւորութիւն տալու միջոցաւ, օգնութիւնը առժամանակեայ մի դարման է։ Գծադրուած ճշմարիտ օգնութիւն տուած լինելու համար, թշուառութիւնն ու աղքատութիւնը ընթացին առնելու է։ Մենք նորան էլ պիտի հասնինք։ Այլեմն յառաջադիմելը մանկանց օգնելով ամենայն միջոցով, բարեք մտնողով և բարեք ուսմամբ։ Մանկուկը մեր գլխաւոր հոգածութեան առարկան պէտք է լինի։ Ինչո՞ւ. վասն զի՝ զիտէք՝ լծէ ինչ է նոցա ճշմարիտ անունը։ Մանկուկը ապագայ ասիւ է։ Մանկանց համար ինչ որ անենք, ապագան նորա հարեւրապատիկը պէտք